
Datorn väljer vem som får vapenlicens

I dag träder den nya vapenlagen i kraft. Tillgången till handeldvapen begränsas och åldersgränserna höjs. Dessutom blir det datorns uppgift att i första hand avgöra vem som är lämplig att inneha vapen.

Heidi Hakala

Publicerad:
13.6.2011 07.47

Uppdaterad:
13.6.2011 07.54

Foto: EPA/Jim Hollander

Nu behöver personer som för första gången ansöker om vapenlicens inte besöka en läkare, utan utför i stället ett datorbaserat lämplighetstest hos polisen.

– Det är ett psykologiskt test som fungerar lite som ett bilskoleprov, men är mer avancerat. Programmet godkänner eller underkänner personen, säger Per-Anders Lindell, överkommisarie vid Österbottens polisstation.

Programmet, som motsvarar det som används av försvarsmakten, kommer att installeras på polisstationerna runt om i landet. Genom att svara ja och nej mäts våldsamhet, stresstolerans och våldsidealisering.

De personer som underkänns i testet skickas vidare för att bedömas av läkare eller intervjuas av en polis och kan därefter beviljas licens trots att de inte klarat polisens test.

– Det kommer att innebära lite mer arbete för polisen, men i hög grad sköter kunden och maskinen sig själva. Jag anser ändå inte att det ökar vårt ansvar. Polisen ansvarar inte för att programmet är bra, säger Lindell.

Känns det tryggt att en dator i första hand avgör om en person är lämplig att bära vapen eller inte?

– Ett datortest kan kanske till och med avslöja mer om personen än ett läkarbesök på tio till tjugo minuter. Men jag har inte bekantat mig med programmet ännu och kan inte uttala mig om det.

Läkare ifrågasätter lagen

Den nya lagen förpliktar också läkare att informera polisen om personer de anser olämpliga att bära vapen. Heikki Pälve, verksamhetsledare vid Finlands Läkarförbund, är mycket kritisk till att läkarna dras in i frågan.

– Vapenfrågan borde inte medikaliseras. Ännu har ingen definierat vad "olämplig" betyder, vilket betyder mycket oklara direktiv för läkarna.

Om läkarna tvingas bryta tystnadsplikten och informera polisen om sina patienter leder det till rädsla för att tala ut om sina problem med läkarna, anser Pälve.

– Då misslyckas behandlingen och vården fördröjs. Det kan i längden innebära en stor risk för samhället när hotande sjukdomar förblir obehandlade.

Enligt Pälve borde antalet vapen minskas för att reducera antalet våldsbrott.

– Läkarna kan, och vill gärna vara, en del av vapensäkerheten. Men lagen motverkar det goda syftet.

Pälve jämför läget med situationen år 2004, då läkare fick skyldighet att informera polisen om personer som antogs utgöra en risk i trafiken.

– Många lät bli att berätta om allvarliga symptom, så som epilepsisymptom, av rädsla för att förlora körkortet. Oftast kommer läkare och patient sinsemellan överens om vad som är det bästa för patienten utan informationsplikt.

Större förändringar krävdes

I och med den nya lagen höjs åldersgränsen för handeldvapen till 20 år. För att få bära handeldvapen måste man också ha utövat skytte i minst två år som medlem i en skytteförening.

Undersökningskommissionen för skolskjutningarna i Kauhajoki föreslog ändå betydligt större inskränkningar i vapenlagen år 2010.

– Den nya lagen är delvis en besvikelse, trots att det är ett steg i rätt riktning. Alla olagliga vapen har någon gång varit lagliga och därför borde vi minska antalet vapen i landet betydligt, säger Mirjam Kalland, medlem i kommissionen.

Kommissionen ville förbjuda handeldvapen helt och hållet. De handeldvapen som redan var i bruk skulle lösas in mot ersättning och nya licenser för den sortens vapen skulle inte beviljas.

– En väldigt stor del av brotten i Finland utförs med skjutvapen. Den höjda åldersgränsen kan förebygga brott. Det är gallet att man inte får köpa tomtebloss som femtonåring, men däremot har beviljats vapenlicens.

Per-Anders Lindell ser det som positivt att den nya lagen kräver två års aktivt medlemskap i en skytteförening för att få bära handeldvapen, och tror att de som ansöker om vapen av fel orsaker tröttnar under två år.

– Vi på polisen tar emot lagen med öppna armar. Men ärligt talat tror jag inte att den förebygger våldsdåd så som skolskjutningar, det finns alltför många olagliga vapen i landet.

<http://hbl.fi/nyheter/2011-06-13/datorn-valjer-vem-som-far-vapenlicens>